

Ks. PRZEMYSŁAW SAWA
UŚ Katowice

BENEDYKTA XVI TEOLOGIA ODNOWY KOŚCIOŁA. WOKÓŁ EKLEZJOLOGII NOWEJ EWANGELIZACJI

Współczesny Kościół żyje nową ewangelizacją. Jan Paweł II zdefiniował ją jako głoszenie niezmiennej Ewangelii z nowym zapałem, nowymi metodami, z zastosowaniem nowych środków. Celem jest żywa wiara i doświadczenie zbawienia. Wobec przemian w sposobie życia i funkcjonowania w świecie, a co za tym idzie, wobec nowych wyzwań społecznych i religijnych, nowa ewangelizacja jawi się jako nowy sposób istnienia Kościoła i wypełniania przez niego misji. Jak często zauważa José H. Prado Flores, owa nowa rzeczywistość domaga się nowej ewangelizacji, a ta potrzebuje nowych ewangelizatorów. Nie oznacza to w żadnym wypadku zerwania ciągłości wiary i doświadczenia Kościoła.

Ta droga odnowy wyraźnie trwa od pontyfikatu Jana XXIII, który otworzył Kościół na mentalność współczesnego świata. Kolejni papieże, na bazie Soboru Watykańskiego II, podejmowali temat ewangelizacji, dając konkretne inspiracje teologiczne i wskazania pastoralne. Wkład Benedykta XVI w tę rzeczywistość jest znaczący. Przyglądając się jego nauczaniu i działaniu w zakresie nowej ewangelizacji należy wskazać następujące aspekty: ocena stanu świata i Kościoła, zdefiniowanie pojęcia nowej ewangelizacji, doświadczenie *sacrum*, misyjna i kerygmatyczna tożsamość, wizja odnawianego Kościoła. Ich rzeczowa analiza wskazuje na fakt, że nie można rozumieć nowej ewangelizacji tylko w wymiarze pragmatycznym. Papież Ratzinger dał jej mocne dogmatyczne podstawy.

1. STAN ŚWIATA I KOŚCIOŁA DZIŚ

Myśl Benedykta XVI osadzona jest na wnikliwej analizie stanu świata i Kościoła obecnej doby. Pomaga to zrozumieć współczesność oraz wskazać właściwe sposoby zaistnienia Kościoła w coraz szybciej zmieniających się społeczeństwach, w ich potrzebach, kryzysach, obawach, nadziejach oraz na nowo określanych priorytetach.

a) Kondycja świata

Benedykt XVI nazwał kluczowe zjawiska świata. Przemawiając na rozpoczęcie V Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów wskazał na globalizację, wiodącą nieraz do uznania zysku za najwyższą wartość, autorytarne sprawowanie władzy, podporządkowanie rządów ideologiom, brak sprawiedliwości, rozwarstwienie społeczne, ubóstwo, ograbianie naturalnych bogactw ziemi¹. Natomiast w Waszyngtonie 17 kwietnia 2008 wymienił dodatkowo: wyobcowanie, gniew, polaryzację poglądów, narastanie przemocy, osłabienie wrażliwości moralnej, degenerację stosunków społecznych, zapominanie o Chrystusie i o Bogu². Z kolei powołując Papieską Radę ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji napisał, że „(...) przemiany społeczne, których byliśmy świadkami w ostatnich dekadach, mają złożone przyczyny, które sięgają korzeniami odległych czasów i głęboko zmieniły postrzeganie naszego świata. Wystarczy pomyśleć o olbrzymich postępach nauki i techniki, o zwiększeniu możliwości życiowych i przestrzeni indywidualnej wolności, o głębokich przemianach w dziedzinie ekonomii, o procesie mieszania się grup etnicznych i kultur w związku ze zjawiskiem masowej migracji oraz o wzrastającej wzajemnej zależności między ludami”³. Nawiązał w tym miejscu do diagnozy Jana Pawła II, który stwierdził, że w wielu krajach tradycyjnie chrześcijańskich kwitnie religijne zubożenie, sekularyzm, ateizm, dobrobyt i konsumizm przenikające się z nędzą i ubóstwem, życie bez Boga, a jednocześnie stopniowa utrata wpływu wymiaru religijnego na kolejne aspekty życia ludzkiego oraz proces roztrwonienia dziedzictwa duchowego i moralnego⁴. Znajduje to wyraz również w milczeniu o Bogu, ograniczaniu religii do prywatnej sfery i wykluczaniu wiary ze sfery publicznej⁵.

Owe nowe rzeczywistości nie pozostają bez wpływu na życie społeczeństw. Konsekwencją niewłaściwych tendencji jest pragnienie samostanowienia, kreowanie przez ludzi własnej natury i przeznaczenia. Emancypuje to jednak człowieka z przynależnej mu podstawy istnienia i w efekcie wiedzie do stanu pustyni⁶. Nie

¹ Benedykt XVI, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie*, w: *Aparecida. V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Dokument końcowy*, Gubin 2014, s. 295-296.

² Benedykt XVI, Homilia *Katolicy powinni dawać przekonujące uzasadnienie nadziei*, „L'Osservatore Romano”, wydanie polskie (cyt. dalej: OR), 29 (2008) nr 6 (304), s. 10.

³ Benedykt XVI, List Apostolski *Ubicumque et semper*, OR 32 (2011) nr 1 (329), s. 11-12; zob. R. Guardini, *Bóg daleki, Bóg bliski*, Poznań 1985, s. 96-107; P. Sawa, *Język nowej ewangelizacji drogą doświadczenia Tajemnicy*, w: *Słowo, doświadczenie, tajemnica*, red. J. Kempa, M. Gigłok, Katowice 2015, s. 349-350.

⁴ Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska *Christifideles laici*, Wrocław 1999, 34.

⁵ Benedykt XVI, Homilia *Bądźcie znakiem odnowy dla ludu Bożego*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 23; zob. *Bóg i świat. Wiara i życie w dzisiejszych czasach. Z kardynałem Josephem Ratzingerem rozmawia Peter Seewald*, Kraków 2005, s. 23-30, 418.

⁶ Benedykt XVI, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 12.

musi jednak owocować wyzbyciem się nadziei. Benedykt XVI inaugurując 11 października 2012 Rok Wiary stwierdził, że to właśnie „na pustyni odkrywa się wartość tego, co jest niezbędne do życia; i tak we współczesnym świecie istnieją niezliczone znaki pragnienia Boga, ostatecznego sensu życia, często wyrażane w formie ukrytej czy negatywnej”⁷. Jest to wyzwanie dla chrześcijan – winni być znakami nowego życia, wskazującymi drogę⁸.

b) Kondycja Kościoła

Przemiany społeczno-kulturowe nie pozostają bez wpływu na chrześcijan. Zwrócił na to uwagę papież Benedykt XVI pisząc, że „(...) doszło do niepokojącej utraty poczucia *sacrum*, a nawet do podawania w wątpliwość tych podstaw, które wydawały się niezaprzeczalne, jak wiara w Boga Stwórcę i Jego opatrzność, objawienie Jezusa Chrystusa jako jedyne Zbawiciela oraz wspólne rozumienie fundamentalnych doświadczeń człowieka, takich jak narodziny, śmierć, życie w rodzinie i odniesienie do naturalnego prawa moralnego”⁹. Te wyzwania w sposób szczególny znamionują życie i misję Kościoła, przede wszystkim kierując siły i nadzieję wobec małych wspólnot¹⁰. Ma to swoje szczególne znaczenie w krajach, gdzie ludzie dystansują się do wiary, a Kościół jawi się jako słaba rzeczywistość oraz w miejscach prawie całkowicie zdechrystianizowanych i nieczułych na różne aspekty ewangelicznego przesłania¹¹. Ponadto zauważa się sekularyzację, relatywizm etyczny, ruchy migracyjne wewnętrzne i zewnętrzne, ubóstwo, brak stabilizacji społecznej, antymażeńskie prawodawstwo państwowe, sprzyjanie aborcji i antykoncepcji, mentalność macho. Wobec tych wyzwań konieczne staje się duszpasterstwo rodzin¹².

Benedykt XVI wezwał więc Kościół do opcji misyjnej, skierowanej do różnych grup społeczno-kulturalnych, także do narodów niechrześcijańskich¹³. Chodzi bowiem o kształtowanie katolickiej mentalności i kultury intelektualnej, ukazywanie harmonii między wiarą a rozumem¹⁴, budowanie świata szanującego życie¹⁵

⁷ Benedykt XVI, Homilia *Pielgrzymka na pustyniach współczesnego świata*, OR 33 (2012) nr 11 (347), s. 9.

⁸ Tamże, s. 10.

Trzeba być świadkiem nadziei. Zob. J. Szymik, *Joseph Ratzinger. Filozof, teolog, duszpasterz*, Kraków 2008, s. 110-114.

⁹ Benedykt XVI, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 12.

¹⁰ Zob. tenże, Homilia *Katolicy powinni dawać przekonujące uzasadnienie nadziei...*, s. 10.

¹¹ Tenże, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 12-13.

¹² Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 305-306.

¹³ Tenże, Homilia *Kościół nie narzuca, lecz ukazuje światu Chrystusa*, OR 31 (2010) nr 7 (324), s. 27.

¹⁴ Benedykt XVI, Homilia *Katolicy powinni dawać przekonujące uzasadnienie nadziei...*, s. 11.

¹⁵ Tenże, Homilia *Kościół potrzebuje waszej wiary, idealizmu i wielkoduszności*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 31.

oraz uczynienie ludzkości „żywym uwielbieniem Boga, urzeczywistnieniem prawdziwego kultu, którego On oczekuje”¹⁶.

2. RZECZYWISTOŚĆ NOWEJ EWANGELIZACJI

Pontyfikat Benedykta XVI wniósł wiele w proces odnowy Kościoła, jego samorozumienie oraz w wypełnianie misji. Obok ukazania charakteru nowej ewangelizacji, papież określił jej miejsce w całości dziedzictwa wiary, a poprzez konkretne działania strukturalne dał jej solidne umocowanie eklezjalne i doktrynalne.

a) Definicja

Benedykt XVI nawiązał do nauczania Jana Pawła II, który zwrócił uwagę na konieczność nowej ewangelizacji w świecie zmian współczesności i w *Christifideles laici* opisał rzeczywistość: „(...) zobojętnienie religijne i zupełny brak praktycznego odniesienia do Boga nawet w obliczu najpoważniejszych problemów życiowych są zjawiskami nie mniej niepokojącymi i destruktywnymi niż jawny ateizm. I nawet jeśli wiara chrześcijańska zachowała się jeszcze w niektórych tradycjach i obrzędach, to stopniowo traci ona swe miejsce w najistotniejszych momentach ludzkiej egzystencji, takich jak narodziny, cierpienie i śmierć”¹⁷. Nowa ewangelizacja nie może więc być postrzegana jedynie jako misja wobec osób, które utraciły wiarę czy jakikolwiek związek z Kościołem. W homilii kończącej XIII Zwyczajne Zgromadzenie Synodu Biskupów w dniu 28 października 2012 Benedykt XVI określił następujące obszary nowej ewangelizacji: duszpasterstwo zwyczajne (ożywienie ogniem Ducha, aby rozpałić wierzących), zwrócenie się wobec ochrzczonych, którzy nie żyją po chrześcijańsku (celem jest nowe spotkanie Jezusa Chrystusa, odkrycie radości wiary i powrót do udziału w życiu Kościoła, czemu służyć mogą nowe metody, nowy język), próby dotarcia do osób, które oddaliły się od Kościoła i do poszukujących celu życia i szczęścia¹⁸.

¹⁶ Benedykt XVI, Homilia *Wyznajemy wiarę w Kościół Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 16. Nie dokona się to wielkością mierzoną ludzkim sukcesem. Kreśląc refleksję nad Kościołem XXI wieku, Józef Ratzinger wyznał: „Z dzisiejszego kryzysu i tym razem powstanie Kościół, który wiele utracił. Stanie się mały, w wielu przypadkach będzie musiał zaczynać wszystko od początku. (...) Wraz z liczbą swoich członków Kościół utracił wiele swoich przywilejów w społeczeństwie. Stanie się w znacznie większym stopniu wspólnotą, do której należy się z wolnego wyboru. (...) Będzie to Kościół bardziej wewnętrzny. (...) Ale po takich próbach z bardziej wewnętrznego i prostego Kościoła emanować będzie wielka siła”. – *Wiara i przyszłość*, Kraków 2007, s. 73-74.

¹⁷ Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska *Christifideles laici*, Wrocław 1999, 34; Benedykt XVI, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 12.

¹⁸ Tenże, Homilia *Światłość otwierająca człowiekowi oczy*, OR 33 (2012) nr 12 (348), s. 38.

Takie podejście wiedzie do postulatu „nawrócenia pastoralnego”, do którego nawołuje papież Franciszek, w nawiązaniu do tzw. *Dokumentu z Aparecidy* – cały Kościół winien iść drogą duszpasterskiego i misyjnego nawrócenia, które nie pozostawia rzeczy takimi, jakimi są w obecnej chwili¹⁹.

Dlatego nowej ewangelizacji nie można ograniczyć jedynie do sposobu wychodzenia w stronę niepraktykujących. Benedykt XVI podczas I Nieszporów uroczystości świętych Piotra i Pawła w 2010 roku, stwierdził, że owa nowość oznacza wewnętrzny zapal, otwarcie na Ducha Świętego odnawiającego Kościół, jak również stosowanie metod adekwatnych do mocy Parakleta oraz wymogów czasów i sytuacji²⁰. Nie chodzi więc tylko o metody i techniki, ale o napełnienie Duchem Świętym i zanurzenie w tajemnicę Chrystusa²¹.

b) Ciągłość nauczania apostolskiego, zmieniające się formy

Niezmiennność Ewangelii nie wyklucza zmienności form i metod wypełniania misji, gdyż te są uzależnione od miejsca, sytuacji i okoliczności²². Odmienność metod nie neguje ciągłości przekazu wiary. Dlatego już Jan XXIII, otwierając Sobór Watykański II mówił, że forma głoszenia związana jest z czasami, w związku z czym należy rozgraniczyć pomiędzy depozytem a sposobem przekazu²³. Pięćdziesiąt lat później, w pierwszym przemówieniu do członków Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji Benedykt XVI zaznaczył wyraźnie, że istnieje ciągłość pomiędzy głoszeniem pierwszego i współczesnego Kościoła. Dziś jednak konieczny jest nowy zapal. Wobec tego Kościół musi szukać nowych dróg dla skutecznego zbawienia w życiu ludzi²⁴.

¹⁹ Franciszek, Adhortacja Apostolska *Evangelii gaudium*, Kraków 2013, 25. „Nawrócenie pastoralne naszych wspólnot wymaga przejścia z duszpasterstwa jedynie zachowawczego do duszpasterstwa zdecydowanie misyjnego. W ten sposób będzie możliwe, aby *jedyny program Ewangelii nadal ucieleśniał się (...)* w historii każdej wspólnoty kościelnej z nową gorliwością misyjną, czyniąc Kościół widzialnie obecnym jako matka, która wychodzi naprzeciw, jako dom przyjmujący wszystkich, jako nieustanna szkoła misyjnej komunii”. – *Aparecida...*, 370.

²⁰ Benedykt XVI, Homilia *Kościół jest zaczym odnowy*, OR 31 (2010) nr 8-9 (325), s. 43.

²¹ Tenże, Rozważanie na Anioł Pański *Św. Szczepan jest wzorem dla wszystkich, którzy pragną służyć nowej ewangelizacji*, OR 34 (2013) nr 2 (350), s. 12.

²² Tenże, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 11.

²³ „...occorre che questa dottrina certa ed immutabile, alla quale si deve prestare un assenso fedele, sia approfondita ed esposta secondo quanto è richiesto dai nostri tempi. Altro è infatti il deposito della Fede, cioè le verità che sono contenute nella nostra veneranda dottrina, altro è il modo con il quale esse sono annunziate, sempre però nello stesso senso e nella stessa accezione”. – Jan XXIII, *Gaudet Mater Ecclesia*, w: Pontificio Consiglio per la promozione della Nuova Evangelizzazione, *Enchiridion della Nuova Evangelizzazione. Testi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*, Vaticano 2012, s. 35.

²⁴ „Esiste una continuità dinamica tra l’annuncio dei primi discepoli e il nostro. Nel corso dei secoli la Chiesa non ha mai smesso di proclamare il mistero salvifico della morte e risurrezione di Gesù Cristo, ma quello stesso annuncio ha bisogno oggi di un rinnovato vigore per convincere

Ważna jest w tym stabilność wiary. Benedykt XVI wskazał więc naukę Soboru Watykańskiego II jako punkt odniesienia dla współczesnego Kościoła, aby ten pozostał na dobrej drodze – „(...) odniesienie się do dokumentów chroni przed skrajnościami anachronicznych nostalgii i gonienia do przodu i pozwala na uchwycenie nowości w ciągłości. Sobór nie wymyślił nic nowego co do treści wiary ani też nie chciał zastępować tego, co stare. Raczej troszczył się o to, aby ta sama wiara nadal była przeżywana w dniu dzisiejszym, nadal była wiarą żywą w zmieniającym się świecie”²⁵. Należy więc mówić o tzw. hermeneutyce ciągłości w zakresie teologii, liturgii i życia Kościoła. W ten sposób dziedzictwo wiary i doświadczeń wiernych zostaje zachowane i właściwie przyjęte w nowych warunkach i okolicznościach życia²⁶. Dlatego też księga dokumentów soborowych i *Katechizmu Kościoła Katolickiego* stały się znakiem Roku Wiary.

c) Działania strukturalne

Nowa ewangelizacja uzyskała konkretne umocowanie strukturalne. Benedykt XVI podczas uroczystości Apostołów Piotra i Pawła w 2010 roku wyraził wolę powołania Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, gdyż obok regionów nieewangelizowanych, są miejsca domagające się umocnienia wiary oraz istnieją kraje, w których sekularyzacja doprowadziła do kryzysu wiary i utożsamiania się z Kościołem. Papież zauważył też potrzebę nowych sposobów proponowania wartości Ewangelii²⁷.

Podstawowym aktem prawnym było dla tej decyzji motu proprio *Ubicumque et semper* z dnia 21 września 2010, w którym określone zostały cel i kompetencje nowej dykasterii: propagowanie nowej ewangelizacji, jej form i metod, służba Kościołom partykularnym, zwłaszcza w miejscach o dużej sekularyzacji, pogłębianie teologicznego i duszpasterskiego znaczenia nowej ewangelizacji, promowanie i popieranie nauczania papieskiego odnośnie do nowej ewangelizacji, upowszechnianie i wspieranie inicjatyw związanych z nową ewangelizacją w różnych kościelnych podmiotach (instytuty życia konsekrowanego, wspólnoty),

l'uomo contemporaneo, spesso distratto e insensibile. La nuova evangelizzazione, per questo, dovrà farsi carico di trovare le vie per rendere maggiormente efficace l'annuncio della salvezza, senza del quale l'esistenza personale permane nella sua contraddittorietà e priva dell'essenziale”. – R. Fisichella, *Introduzione*, w: Pontificio Consiglio per la promozione della Nuova Evangelizzazione, *Enchiridion della Nuova Evangelizzazione. Testi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*, Vaticano 2012, s. VII; por. Benedykt XVI, Homilia *Kompendium przedstawia wiarę Kościoła w Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 12-14.

²⁵ Tenże, *Pielgrzymka na pustyniach współczesnego świata...*, s. 9.

²⁶ Zob. tenże, Rozważanie na Anioł Pański *Synod został zwołany, aby odnowić świat*, OR 33 (2012) nr 12 (348), s. 39.

²⁷ Tenże, Homilia *Kościół jest zaczym odnowy...*, s. 44.

studiowanie i wspieranie wykorzystywania nowoczesnych form przekazu, promowanie posługiwania się *Katechizmem Kościoła Katolickiego*²⁸.

Benedykt XVI dokonał też istotnego przesunięcia – Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji przejęła prerogatywy w zakresie katechezy. W motu proprio *Fides per doctrinam* przedstawione są te zadania: promocja formacji religijnej wiernych, wydanie stosownych norm, by nauczanie katechetyczne odbywało się według Tradycji Kościoła, strzeżenie formacji katechetycznej, aby odbywała się według metod i wskazówek Magisterium Kościoła, dawanie zgody Stolicy Apostolskiej dla katechizmów i innych instrukcji katechetycznych za zgodą Kongregacji Nauki Wiary, udzielanie pomocy urządowi katechetycznym w Konferencjach Episkopatów, podejmowanie inicjatyw formacji religijnej w wymiarze międzynarodowym, koordynowanie działań i oferowanie wsparcia. Również Międzynarodowa Rada ds. Katechezy została przeniesiona pod jurysdykcję Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji²⁹. Ta decyzja papieża ma fundamentalne znaczenie pastoralne. Wyraża bowiem zmianę mentalną – konieczne jest sprzężenie głoszenia kerygmatycznego (ewangelizacyjnego) z nauczaniem katechetycznym. Jest to odpowiedź na potrzeby Kościoła, zwłaszcza w zsekularyzowanym świecie³⁰.

3. KOMPONENTY ODNOWY KOŚCIOŁA

W świetle powyższych faktów można uwypuklić szczegółowe wskazówki Benedykta XVI w zakresie odnawiania Kościoła, ożywienia misji i ponownego odkrycia jego tożsamości przez wiernych i przez środowiska niekatolickie. Siła tkwi nie tyle w metodzie i zewnętrznych formach, ale w duchowym odrodzeniu.

a) Doświadczenie *sacrum*

Centralnym punktem ciężkości teologii i działalności pastoralnej Józefa Ratzingera / Benedykta XVI było przywrócenie właściwego miejsca Bogu. Głębokie doświadczenie *sacrum* jest więc niezbędną podstawą wszelkich przemian we współczesnym Kościele. Można nawet zaryzykować stwierdzenie: ponowne od-

²⁸ Tenże, List Apostolski *Ubicumque et semper...*, s. 13.

²⁹ Tenże, Lettera Apostolica *Fides per doctrinam*, w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20130116_fides-per-doctrinam.html (dostęp, 20.11.2015).

³⁰ O konieczności rozróżnienia pomiędzy kerygmatem a katechezą zob. P. Sawa, *Język nowej ewangelizacji...*, s. 351-352; J. H. Prado Flores, *Ewangelizacja – katechizacja. Kontekst i fazy głoszenia*, w: *Całą Ewangelię, Całe Ciało, Całemu Światu*, red. P. Musiewicz, D. Trzcinka, Kraków 2014, s. 41-49.

krycie i przyjęcie prawdziwej obecności Boga stanowi najważniejsze wyzwanie dla współczesnych chrześcijan.

W tym kontekście szczególną troską papieża była liturgia i piękno jej celebracji. Konieczne bowiem staje się odkrycie głębi daru Eucharystii, którą należy łączyć z zaangażowaniem misyjnym. W nawiązaniu do perykopy o uczniach idących do Emaus, Benedykt XVI przypomniał biskupom zebranych w Apareciedzie, że „(...) każda niedziela i każda Eucharystia jest osobistym spotkaniem z Chrystusem. Kiedy słuchamy słowa Bożego, nasze serca rozpalają się w nas, bo On sam to słowo głosi i wyjaśnia. To właśnie Jego otrzymuje każdy z nas osobiście, kiedy w Eucharystii łamiemy chleb. Eucharystia jest pokarmem niezbędnym dla życia ucznia i misjonarza Chrystusa”³¹. Jednym z wymiarów *sacrum* jest też odpowiedni stosunek do Słowa Bożego. Spotkanie z Bogiem przez tekst biblijny daje prawdziwe poznanie Boga i stanowi jedyny fundament ewangelizacji różnych adresatów (np. duchownych i kandydatów do święceń, konsekrowanych, świeckich, młodzieży, migrantów, cierpiących, ubogich, ludzi kultury oraz w dialogu międzyreligijnym)³². Współczesność domaga się bowiem odkrycia mocy Ewangelii głoszonej z przekonaniem. Nie chodzi więc o samą wiedzę biblijną, ale o świadectwo skuteczności Słowa Bożego i piękna naśladowania Chrystusa³³.

Życie ochrzczonych domaga się również formacji wiary przez katechezę, także w wymiarze katolickiej nauki społecznej. Ten cel należy realizować przez tradycyjnie znane formy (homilia, konferencja, kursy biblijne i teologiczne) oraz przez środki przekazu (prasa, radio, telewizja, internet, fora i inne systemy)³⁴.

b) Odnowa kerygmatyczna

Fundamentem wiary i życia chrześcijan jest doświadczenie miłości Bożej, które rodzi zasadnicze pytania o Boga i własną tożsamość³⁵ oraz prowadzi do właściwej opcji życia – „U początku bycia chrześcijaninem nie ma decyzji etycznej czy jakiejś wielkiej idei, ale natomiast spotkanie z wydarzeniem, z Osobą, która nadaje życiu nową perspektywę, a tym samym decydujące ukierunkowanie”³⁶. Wobec tego konieczne staje się w pierwszym rzędzie głoszenie kerygmatu, a dopiero potem kolejnych prawd wiary. Najpierw chodzi bowiem o spotkanie Jezusa

³¹ Benedykt XVI, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 301.

³² Tamże, s. 299; Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska *Verbum Domini*, Kraków 2010, 78-85, 99-120.

³³ Tamże, 96.

³⁴ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 299-300.

³⁵ Tenże, Encyklika *Deus caritas est*, Katowice 2006, 2. „Misja Kościoła, podobnie jak Chrystusa, to zasadniczo mówienie o Bogu, przypomnienie o Jego najwyższej władzy, uświadamianie wszystkim, zwłaszcza chrześcijanom, którzy zagubili własną tożsamość, prawa Boga do tego, co do Niego należy, czyli do naszego życia”. – tenże, Homilia *Głoszenie Ewangelii słowem, mocą Ducha Świętego i wielką siłą przekonania*, OR 32 (2011) nr 12 (338), s. 14.

³⁶ Tenże, Encyklika *Deus caritas est...*, 1.

Chrystusa, który rozjaśnia wszystkie załóżki i nasiona prawdy oraz ukazuje prawdziwe oblicze miłości aż do końca³⁷. Motywem głoszenia jest to, że tylko Chrystus daje prawdziwe życie. Ma to znaczenie w kontekście wielkich problemów doczesnych. Bez Boga bowiem rzeczywistość będzie zafałszowana. Dlatego należy sformułować ważny wniosek: kto uznaje Boga, ten zna rzeczywistość oraz potrafi znaleźć właściwe rozwiązania problemów świata. Właśnie tajemnica Boga-z-nami, Jezusa Chrystusa, wiedzie do odpowiedzi miłości na doczesną rzeczywistość³⁸. Jednocześnie tylko On może rozjaśnić sens wydarzeń, cierpienia i śmierci³⁹, a przede wszystkim doprowadzić do przemiany życia. Dokonuje się to przez objawienie Bożej miłości w Jezusie, odpuszczenie grzechów i zaproszenie Go do własnego życia. W ten sposób chrześcijanin opiera się na nowości zmartwychwstania⁴⁰, a miarą ludzkiej rzeczywistości stała się niezaspokojona miłość wyrażona w krzyżu⁴¹. Ewangelię zaś trzeba widzieć nie tylko jako przekaz treści, ale jako przesłanie, „które tworzy fakty i zmienia życie”⁴². Przez to orędzie człowiek otrzymuje nadzieję⁴³. Niezbędna staje się w tym kontekście osobista relacja z Jezusem, całkowite przyłgnięcie człowieka do Niego⁴⁴.

Z tego powodu tylko Jezus Chrystus jest centralnym i ostatecznym punktem ewangelizowania, „jest w pełnym tego słowa znaczeniu znakiem wyróżniającym tego, kto głosi Ewangelię: znakiem miłości i pokoju, wezwaniem do nawrócenia i pokoju, wezwaniem do nawrócenia i pojednania”⁴⁵. Realizuje się przez to Jego misja – On jest fundamentem, źródłem życia, umocnieniem, wartością, którą pragnie człowiek, tym, który może przemienić ciężkie życiowo sprawy⁴⁶, a jed-

³⁷ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 293-295.

³⁸ Tamże, s. 297-298. „Pan Jezus jest skałą, która podtrzymuje ciężar świata, utrzymuje spójność Kościoła i łączy ostatecznie w jedności wszystkie zdobycze ludności. (...) Mając wsparcie w tej wierze, staramy się razem pokazywać światu oblicze Boga, który jest miłością i jako jedyny może zaspokoić ludzkie pragnienie pełni”. – tenże, Homilia *Kościół ma być wizerunkiem Bożego piękna*, OR 32 (2011) nr 1 (329), s. 35.

³⁹ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 302. „...tylko Chrystus może w pełni zaspokoić najgłębsze pragnienia każdego ludzkiego serca oraz odpowiedzieć na najbardziej dręczące nas pytania o cierpienie, niesprawiedliwość i zło, śmierć i życie pozagrobowe”. – tenże, Homilia *Nieście wszystkim Chrystusa, nadzieję świata*, OR 28 (2007) nr 1 (289), s. 33; zob. T. Rowland, *Wiara Ratzingera. Teologia Benedykta XVI*, Kraków 2010, s. 114-115.

⁴⁰ Benedykt XVI, List Apostolski *Porta fidei*, Tarnów 2012, 6.

⁴¹ Tenże, Homilia *Bądźcie znakiem odnowy dla ludu Bożego...*, s. 23.

⁴² Tenże, Encyklika *Spe salvi*, Kraków 2007, 2.

⁴³ Tamże, 3.

⁴⁴ Tenże, Homilia *Świat potrzebuje radości, którą rodzi wiara*, OR 32 (2011) nr 10-11 (337), s. 24.

⁴⁵ Tenże, Homilia *Kościół istnieje po to, by ewangelizować*, OR 33 (2012) nr 11 (347), s. 17.

⁴⁶ Tenże, Homilia *Wierzmy wraz z całym Kościołem*, OR 32 (2011) nr 12 (338), s. 18.

„Kto zawierza się Jezusowi, już w tym życiu zaznaje pokoju i radości serca, których świat nie może dać, i nie może też ich odebrać, gdy Bóg już raz nam je ofiarował”. – tenże, Homilia *Niech Duch Święty rozпали w nas ogień Bożej miłości*, OR 31 (2010) nr 7 (324), s. 48.

nocześnie obdarza nadzieją życia wiecznego, celem, którym jest spotkanie z Nim jako Panem i Zbawicielem⁴⁷.

Przyjęcie Jezusa prowadzi do otwarcia na Ducha Świętego, który jest udzielany wierzącym. Dzięki Niemu możliwe jest doświadczenie wspólnoty oraz jedności, która powinna być znakiem rozpoznawczym chrześcijan⁴⁸. Jednocześnie wzbudza radość z wiary i tworzy jeden lud z wielości darów i zadań⁴⁹. Trzeba więc widzieć siłę Ducha Świętego jako warunek skutecznej ewangelizacji – On ożywia oraz napełnia siłą przekonania⁵⁰. Z kolei w wymiarze eklezjotwórczym Duch Święty umożliwia trwanie w jedności w miłości przy przyjęciu odmienności innych. Nie jest to tylko działanie wewnątrz Kościoła, ale stanowi drogę do wyzwolenia ludzkości od żądzy władzy⁵¹.

Spotkanie Boga suponuje też otwarcie na bliźnich, gdyż wiara bez miłości nie byłaby chrześcijańska⁵². Wobec tego ukierunkowanie na ubogich staje się istotnym elementem wiary⁵³ oraz duchowa i fizyczna opieka nad chorymi⁵⁴. Wpisuje się to w logikę Bożego działania – Jezus, Syn Człowieczy, przybrał „oblicze głodnych i spragnionych, cudzoziemców, nagich, chorych i więźniów, wreszcie wszystkich osób, które cierpią lub są usuwane na margines”⁵⁵. Ważny jest też stosunek do tego, co materialne, zgodnie ze słowami św. Maksyma Wyznawcy, że „kto miłuje Boga, nie może zachowywać pieniędzy dla siebie. Dzieli się nimi w sposób *Boży* (...) w taki sam sposób według miary sprawiedliwości”. Przez to wierzący mają udział w sprawiedliwości i miłości Boga wobec ludzi⁵⁶.

⁴⁷ Tenże, Homilia *Nieście wszystkim Chrystusa, nadzieję świata...*, s. 32.

⁴⁸ Tenże, Homilia *Niech Duch Święty rozpali w nas ogień Bożej miłości...*, s. 47.

⁴⁹ Tenże, Homilia *Kościół zwiastuje ludziom Jezusa Chrystusa*, OR 28 (2007) nr 2 (290), s. 31.

⁵⁰ Tenże, Homilia *Głoszenie Ewangelii słowem...*, s. 13.

O sile Nowej Pięćdziesiąticy, zob.: M. Parodi, E. Tardif, *Dary Ducha Świętego i Nowa Pięćdziesiątka. Znaki, charyzmat uzdrawiania i cuda*, Warszawa 1998, s. 114-129.

⁵¹ Tenże, Homilia *Dzień, w którym Duch Święty ustanowił Kościół*, OR 29 (2008) nr 6 (304), s. 47. Kościół winien „być w rozdartym świecie znakiem i środkiem jedności, przewyciężać granice, wznosząc się ponad narody, rasy i klasy” – tenże, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Z. Włodkowska, Kraków 1996, s. 343.

⁵² Tenże, Homilia *W Kościele wszystko opiera się na wierze*, OR 33 (2012) nr 4 (342), s. 11. „Prawdziwa wiara jest oświecona przez miłość i prowadzi do miłości, ku górze, podobnie jak ołtarz katedry wznosi się ku pełnemu światłu oknu, chwale Ducha Świętego, na którym skupia się spojrzenie pielgrzyma przekraczającego próg Bazyliki Watykańskiej” – tamże, s. 11-12.

⁵³ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 298-299; por. tenże, Przemówienie *Praktykowanie miłości bliźniego jest udziałem w nowej ewangelizacji*, OR 33 (2012) nr 4 (342), s. 37-38.

⁵⁴ Tenże, Homilia *Posłannictwem Kościoła jest głoszenie prawdy*, OR 33 (2012) nr 9-10 (346), s. 28.

⁵⁵ Tenże, Homilia *Troszczyć się o ewangelizację w Afryce*, OR 33 (2012) nr 1 (339), s. 20.

⁵⁶ Tenże, Encyklika *Spe salvi...*, 28.

Głoszenie kerygmatu jako istoty orędzia chrześcijańskiego⁵⁷ domaga się też zaangażowania ekumenicznego⁵⁸. Konieczne jest wspólne głoszenie ojcostwa Boga, zwycięstwa Chrystusa przez krzyż i zmartwychwstanie oraz przemieniającego działania Ducha Świętego. To świadectwo jest niezbędne w obliczu wyzwań obecnych czasów. Ów jeden głos powinien być słyszany w kwestii ochrony człowieka, przyrody, dobra, pokoju, walki z głodem, ubóstwem, analfabetyzmem, niesprawiedliwością społeczną⁵⁹.

c) Kościół ewangelizujący

Ewangelizacja prowadzi do wspólnoty Kościoła, którego rozumienie stanowi jedno z najważniejszych zagadnień teologii i życia chrześcijańskiego. Jest on bowiem zarówno środowiskiem początkowym dzieła ewangelizacji oraz jedyną formą podtrzymywania życia duchowego i wzrastania w wierze.

Kościół nie jest jedną z instytucji obecnych w społeczeństwie. Jest on krzewem winnym, choć zauważa się w nim pszenicę i kłakol⁶⁰. Jego struktura musi zawierać przestrzeń dla autentycznej formacji wiary. Dokonuje się to przede wszystkim poprzez pochrzcielny katechumenat dzieci oraz powstawanie wspólnot rodzin rozważających Słowo Boże i dzielenie się wiarą. Chodzi tu o umocnienie „poczucia przynależności do wspólnoty kościelnej i wzrastaniu w przyjaźni z Panem. Ważne jest także budowanie relacji...”⁶¹. Wobec tego Kościół jest ściśle zespolony z Bogiem i nie może żyć dla siebie, lecz dla Pana. Jest to pouczenie dla Kościoła, ale również dla poszczególnego ochrzczonego, gdyż tylko we wspólnocie wiary naśladuje się Jezusa⁶².

W tym uczestniczą różne wspólnoty i ruchy jako formy obecności i działania Ducha Świętego. Ich członkowie są wezwani do świadectwa o Jezusie i bycia zaczynem Bożej miłości⁶³. W ten sposób stanowią siłę ewangelizacji, pobudzając

⁵⁷ Zob. tenże, Homilia *Nieście wszystkim Chrystusa, nadzieję świata...*, s. 32.

⁵⁸ Tenże, Homilia *Kościół jest zaczynem odnowy...*, s. 44; zob. tenże, Homilia *Wyznajemy wiarę w Kościół Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 17; zob. K. Karski, *Ekumenizm papieża Pawła VI i Jana Pawła II*, w: *Historia chrześcijaństwa*, red. T. Dowley, Warszawa 2002, s. 696-700.

⁵⁹ Benedykt XVI, Homilia *Nie można głosić Ewangelii, nie zabiegając o jedność chrześcijan*, OR 31 (2010) nr 3-4 (321), s. 19-20; zob. tenże, Przemówienie *Nauka społeczna i nowa ewangelizacja*, OR 34 (2013) nr 1 (349), s. 33-35.

⁶⁰ Tenże, Homilia *Wierzmy wraz z całym Kościołem...*, s. 18.

⁶¹ Tenże, Homilia *Bilans mijającego roku, który dobiega końca*, OR 34 (2013) nr 2 (350), s. 15. „Nowi ewangelizatorzy są powołani do tego, aby jako pierwsi szli tą Drogą, którą jest Chrystus, ażeby inni mogli poznawać piękno Ewangelii, która daje życie. A tą Drogą nie idzie się nigdy samotnie, lecz razem z innymi; jest to doświadczenie wspólnoty i braterstwa, proponowane ludziom, których spotykamy, aby podzielić się z nimi naszym doświadczeniem Chrystusa i Jego Kościoła” – tenże, Homilia *Głoszenie Ewangelii słowem...*, s. 14.

⁶² Tenże, Homilia *Świat potrzebuje radości, którą rodzi wiara...*, s. 24.

⁶³ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 308; por. *Bóg i świat...*, s. 418-420. „Wspólnota czy grupa modlitewna stanowi miejsce wolności, wzajemnego zaufania

w Kościele szukanie nowych form głoszenia Dobrej Nowiny⁶⁴. Nie oznacza to oczywiście porzucenia parafii, która winna stanowić „wspólnotę kościelną” i „kościelną rodzinę”; wobec tego konieczna jest współpraca wspólnot w wymiarze parafialnym⁶⁵. Z drugiej zaś strony należy przyjąć fakt istnienia ruchów, które przekraczają granice parafii, ale nie mogą one istnieć „obok” Kościoła. Dlatego biskupi są zobowiązani do utrzymywania więzi z nimi i zachęcania do wierności kościelnemu rozeznaniu. Dotyczy to również różnych duszpasterstw specjalistycznych⁶⁶. Waga tej rzeczywistości jest ogromna – dzięki ruchom Kościół ustawia drogowskazy i centralne miejsce Boga, czerpiąc z dziedzictwa i z doświadczenia radości wiary⁶⁷.

Rzeczony ewangeliczny przekaz i świadectwo wiary winno dotyczyć też katechezy młodego pokolenia, katechezy dorosłych, którą należy rozwijać, duszpasterstwa akademickiego, duszpasterstwa świata kultury i środków społecznego przekazu⁶⁸. Motywem tej służby jest miłość pragnąca całkowitego dobra dla człowieka. Dokonuje się to przez słowo Boże, sakramenty oraz różne ludzkie aktywności. Szczególnym przejawem owej posługi jest miłość bliźniego, która jest powinnością pojedynczego ochrzczonego i Kościoła jako całości⁶⁹. W ten sposób realizuje się potrójna misja Kościoła: „kerygma-martyria” (proklamacja słowa Bożego), „liturgia” (sakramenty), „diakonia” (posługa miłości)⁷⁰.

Trzeba przy tym jednak pamiętać, że Ewangelia jest propozycją – Kościół niczego nie narzuca, ale chce żyć w wolności i głosić Jezusa. Do tego zadania

i dzielenia się, gdzie relacje międzysobowe stają się bardzo głębokie, dzięki powszechnej otwartości na Ducha miłości”. – *Teologiczne i duszpasterskie wskazówki dotyczące Odnowy charyzmatycznej w Kościele katolickim*, w: *Przyjdź Duchu Święty. Podstawowe dokumenty dotyczące Odnowy w Duchu Świętym w Kościele katolickim*, red. L.J. Suenens, Kraków 1998, s. 11-84.

⁶⁴ Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska *Verbum Domini...*, 94.

O teologii z uwzględnieniem aspektu historycznego zob. tenże, *Kościół. Pielgrzymująca wspólnota wiary*, red. S.O. Horn i V. Pfnür, Kraków 2005, s. 159-188; tenże, *Nowe porywy Ducha. Ruchy odnowy w Kościele*, Kielce 2006; E. Garin, *Odnowa charyzmatyczna i nowe wspólnoty: rzeczywistość profetyczna*, w: *Duch Odnawiciel*, „Kolekcja Communio”, red. L. Balter i in., s. 282-299.

⁶⁵ Benedykt XVI, *Przemówienia wygłoszone z okazji wizyty ad limina Apostolorum w roku 2005*, Poznań 2005, s. 27-30.

⁶⁶ Tamże, s. 30-31.

⁶⁷ *Światłość świata. Papież, Kościół i znaki czasu. Benedykt XVI w rozmowie z Peterem Seewaldem*, Kraków 2011, s. 77.

⁶⁸ Tamże, s. 9-13.

⁶⁹ Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est...*, 19-20.

⁷⁰ Tamże, 25.

konieczne jest otwarcie na Ducha Świętego⁷¹ i decyzja człowieka pozwalająca na przemianę przez miłość Boga⁷².

d) Misyjność Kościoła

Kościół ze swojej natury jest misyjny⁷³. Jego tożsamość objawia się w strzeżeniu i umacnianiu wiary oraz przypominaniu wiernym ich zadania bycia uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa przez życie w jedności z Nim, naśladowanie i świadectwo⁷⁴. Przykładem tego jest św. Paweł z doświadczeniem Damaszku czy uczniowie z Emaus – osobiste spotkanie ze Zmartwychwstałym jest warunkiem świadectwa płynącego z rozpalonego serca⁷⁵ i naznaczenia „pieczęcią Ducha”, umożliwiającego przeniknięcie przez Ewangelię widzenia, myślenia i działania człowieka⁷⁶.

Benedykt XVI rozpoznał więc konieczność misyjnego przebudzenia Kościoła, który winien zwrócić się do świata z odnowionym zapałem ewangelizacyjnym. Warunkiem jest odrodzenie się w mocy Ducha Świętego⁷⁷, a źródło tkwi w miłości Jezusa Chrystusa, który przez nią przyciąga do siebie tworząc Kościół⁷⁸. Owo zadanie wynika z faktu, że Ewangelia jest propozycją dla wszystkich ludzi, gdyż zaspokaja pragnienie prawdy. Papież proroczo modlił się więc, by Bóg zesłał głód słuchania Słowa Bożego jak za czasów Amosa⁷⁹. Ma to szczególne znaczenie „gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że wiara zaniknie w kulturach, które utrudniają jej zakorzenienie w życiu osób i istnienie społeczne”⁸⁰.

⁷¹ Tenże, Homilia *Kościół zwiastuje ludziom Jezusa Chrystusa...*, s. 31.

⁷² Tenże, Homilia *Kościół potrzebuje waszej wiary, idealizmu i wielkoduszności*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 30.

⁷³ Benedykt XVI wyznał szczerze: „Oby Pan zechciał mnie również napęłnić taką miłością, abym nie zaznał spokoju w obliczu pilnej potrzeby głoszenia Ewangelii dzisiejszemu światu. Kościół jest ze swej natury misyjny, a jego pierwszoplanowym zadaniem jest ewangelizacja”. – Homilia *Kościół z natury swojej jest misyjny*, OR 26 (2005) nr 6 (274), s. 16.

⁷⁴ Tenże, *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 297. „Chrześcijanin jest, w Kościele i z Kościołem, misjonarzem Chrystusa posłanym do świata. Jest to nie cierpiąca zwłoki misją każdej wspólnoty kościelnej”. – tenże, Homilia *Kościół nie narzuca, lecz ukazuje światu Chrystusa...*, s. 27.

⁷⁵ Tenże, Homilia *Nie można głosić Ewangelii, nie zabiegając o jedność chrześcijan*, OR 31 (2010) nr 3-4 (321), s. 19-20.

⁷⁶ Tenże, Homilia *Kościół potrzebuje waszej wiary, idealizmu i wielkoduszności*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 31.

⁷⁷ Tenże, List Apostolski *Ubicumque et semper*, s. 12. „... w naszych czasach Duch Święty rozbudził w Kościele nowy zapał, by głosić Dobrą Nowinę, duchowy i duszpasterski dynamizm, który w najbardziej uniwersalny sposób wyraził się w Soborze Watykańskim II i z niego zaczerpnął swą moc i autorytet” – tenże, Homilia *Kościół istnieje po to, by ewangelizować...*, s. 18.

⁷⁸ Tenże, List Apostolski *Porta fidei...*, 7.

⁷⁹ Tenże, Adhortacja Apostolska *Verbum Domini...*, 91.

⁸⁰ Tenże, Homilia *Bilans mijającego roku, który dobiega końca...*, s. 14.

Widać więc wyraźnie konieczność postawienia duchowego fundamentu oraz żarliwego zwiastowania Dobrej Nowiny współczesnym ludziom. Powołaniem Kościoła jest bowiem strzeżenie daru wiary przed zwietrzeniem⁸¹ oraz wyprowadzanie ludzi z pustyni ku przestrzeni życia, którą oferuje Jezus Chrystus. Wobec tego nie można troszczyć się przede wszystkim o kwestie społeczne, polityczne i kulturowe oraz zakładać wiary wśród ludzi, gdyż w świecie trwa autentyczny kryzys wiary⁸².

e) Podmiot ewangelizacji

Nowa ewangelizacja zakłada również nowe spojrzenie na podmiot działalności misyjnej. W minionych wiekach postrzegano świeckich jako przedmiot duszpasterstwa i działalności misyjnej, którą podejmowali duchowni i osoby konsekrowane. Niewyświęceni posiadali jedynie obowiązek bądź możliwość wspierania hierarchii w zadaniu ewangelizacji. Zmianę przynosi ponowne odkrycie tajemnicy Kościoła jako Ludu Bożego oraz realne przyjęcie bogactwa darów hierarchicznych i charyzmatycznych przez Sobór Watykański II.

W tym nurcie sytuuje się nauczanie Benedykta XVI. W adhortacji apostolskiej *Verbum Domini* podjął myśl z posynodalnego *Propositio* (nr 38), że głoszenie Słowa Bożego jest zadaniem wszystkich ochrzczonych na bazie przyjętego sakramentu i przynależności do Kościoła⁸³. Dlatego świeccy wezwani są do dawania w świecie świadectwa oraz podejmowania odpowiedzialności za budowanie społeczeństwa w oparciu o Ewangelię⁸⁴. Realizuje się to w trosce o odnowę moralną, w udziale w życiu publicznym i politycznym, w obronie wartości⁸⁵. Szczególną rolę w tym dziele mają małżeństwa jako podmiot nowej ewangelizacji, co widać w ich posłudze w diecezji, parafii, wspólnot i ruchów⁸⁶. Wpisuje się w to również służba młodych ludzi, by młodzieży dać świadectwo autentycznych wartości i wolności od iluzji płynących z życia bez Boga⁸⁷.

Oczywiście niemożliwe jest ewangelizowanie i trwanie Kościoła bez duchownych. Dla Benedykta XVI powinni oni przyjmować Boga jako fundament i centrum życia. W ten sposób konieczne staje się osobiste poznanie Boga, trwanie w auten-

⁸¹ Tenże, List Apostolski *Porta fidei...*, 3.

⁸² Tamże, 2.

⁸³ Tenże, Adhortacja Apostolska *Verbum Domini...*, 94.

⁸⁴ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 308. „W tym dziele wychowania nowych pokoleń szczególna odpowiedzialność spoczywa także na wspólnotach religijnych. Każdy proces autentycznej formacji religijnej pomaga osobie od najmłodszych lat poznawać Boga, kochać Go i wypełniać Jego wolę”. – tenże, *Wychowanie jest integralną częścią ewangelizacji*, OR 33 (2012) nr 2 (340), s. 21.

⁸⁵ Tenże, *Przemówienia...*, s. 22-23.

⁸⁶ Tenże, Homilia *Kościół istnieje po to, by ewangelizować...*, s. 18.

⁸⁷ Tenże, Homilia *Świat potrzebuje radości, którą rodzi wiara...*, s. 25.

tycznej relacji z Jezusem, co jest niezbędne do uosobiania miłości Jezusa oraz do posiadania stabilnej duchowości, ożywianej wiarą, nadzieją i miłością⁸⁸.

Trzeba więc dostrzec bogactwo darów i powołań w Kościele, poprzez które realizowane jest dzieło ewangelizacji. Benedykt XVI stwierdził w tym kontekście, że „Pan powołuje wszystkich (...). Powołuje do kapłaństwa i do życia konsekrowanego, powołuje do małżeństwa i do angażowania się jako świeccy w Kościele i społeczeństwie. Ważne jest to, żeby bogactwo darów było w pełni przyjęte”⁸⁹. Należy to do natury Kościoła, który jest powszechny od samego początku. Dlatego „pierwszeństwo ontologiczne przysługuje Kościołowi uniwersalnemu”⁹⁰.

f) Życie duchowe

Podstawą ewangelizacyjnego poruszenia jest powszechne powołanie do świętości, dotyczące wszystkich chrześcijan. Ludzie święci są więc protagonistami nowej ewangelizacji przez przykład życia, otwarcie na Ducha Świętego, piękno Ewangelii i Eucharystii, radość wiary, nadziei i miłości oraz piękno słowa Bożego. Dlatego też grzech osobisty i wspólnotowy to przeszkoda w ewangelizacji i rozpoznawaniu mocy słowa Bożego. Stąd naturalny staje się wymóg gotowości do nawrócenia. W ten sposób kreśli się drogę ewangelizacji i związanej z nią dumy z faktu bycia dzieckiem Bożym⁹¹. Jak zauważył Benedykt XVI podczas nieszpórów w monachijskiej katedrze w dniu 10 września 2006 roku, „dzięki wierze stajemy się światłem, odrzucamy ciemności, kłamstwo, obłudę i ogólnie zło, a stajemy się osobami jasnymi, godnymi stanąć przed Bogiem”⁹².

Doniosłość tego faktu wzmacnia to, że w Kościele wszystko oparte jest na wierze. W związku z tym jego powinnością staje się nawrócenie. Jest to konieczne, gdyż Kościół nie stanowi tylko wspólnoty widzialnej i zorganizowanej, ale również rzeczywistość duchową i sakrament zbawienia ludzkości (por. *Lumen gentium*, nr 8)⁹³. Dlatego też wewnętrzna siła posługi (duchownych) leży w mo-

⁸⁸ Tenże, Przemówienie *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa...*, s. 306-307.

⁸⁹ Tenże, Homilia *Posłannictwem Kościoła jest głoszenie prawdy...*, s. 29.

⁹⁰ Benedykt XVI, Homilia *Dzień, w którym Duch Święty ustanowił Kościół*, OR 29 (2008) nr 6 (304), s. 47. „Katolickość oznacza powszechność – różnorodność, która stała się jednością; jedność, która pozostaje wszak różnorodna. Ze słów Pawła o powszechności Kościoła wynika, że cechą tej jedności jest zdolność narodów do przekraczania własnych ograniczeń, by zwrócić się do jedyne Boga”. – tenże, Homilia *Wyznajemy wiarę w Kościół Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 16; zob. tenże, *Chrystus i Jego Kościół*, Kraków 2005, s. 104-108.

⁹¹ Tenże, Homilia *Kościół istnieje po to, by ewangelizować...*, s. 19.

O roli świętych, czyli doświadczających Boga i o języku przeżywanym wpisanym w dynamikę Ewangelii zob. B. Sesboüé, *Ewangelia i Tradycja*, Poznań 2012, s. 119-145.

⁹² Benedykt XVI, Homilia *Rodzina, szkoła, parafia – miejsce formacji chrześcijanina*, OR 27 (2006) nr 11 (287), s. 18.

⁹³ Tenże, Homilia *Katolicy powinni dawać przekonujące uzasadnienie nadziei...*, s. 10.

dlitwie; w przeciwnym razie szybko wpada się w aktywizm⁹⁴. To w modlitwie realizuje się też pielgrzymka człowieka do Boga oraz aktualizuje się i radykalizuje tęsknota za Bogiem⁹⁵. Dlatego słuchanie głosu Pana, chodzenie w Jego obecności, modlitwa należy do pierwszego zadania Kościoła. Z tego życia duchowego rodzi się jedność i postępowanie zgodnie z wolą Boga⁹⁶. Jednocześnie duchowa odnowa Kościoła, przez ponowne odkrycie Jezusa, sprawia, że może on odnowić zlaicyzowany świat⁹⁷.

g) Świadectwo

Szczególne miejsce w odnowie wiary przynależy świadectwu. Ogłaszając Rok Wiary Benedykt XVI wyznał, że oczekiwane odnowienie dokonuje się przez świadectwo życia wierzących, które rozjaśnia słowo prawdy⁹⁸. Ważna jest w tym posługiwaniu autentyczność oraz kompatybilność wiary i życia. Dlatego zaleca, by „w każdej formie przepowiadania pamiętano przede wszystkim o wewnętrznym związku między przekazywaniem Słowa i świadectwem chrześcijańskim. Od tego uzależniona jest wiarygodność tego, co się głosi”⁹⁹.

Nie wystarczy jednak samo moralne życie. Konieczne jest głoszenie wprost – „Nasza odpowiedzialność nie ogranicza się do sugerowania świata wspólnych wartości; trzeba wyraźnie głosić słowo Boże. Tylko wtedy będziemy wierni poleceniu Chrystusa”¹⁰⁰. W tym punkcie Benedykt XVI ściśle odnosi się do nauczania Pawła VI¹⁰¹. Nie można więc pomijać społecznego wymiaru wiary, która domaga się odpowiedzialności za wiarę wobec innych ludzi¹⁰². Osiąga się to jedynie w kontekście radości, kiedy chrześcijanie niosą nadzieję i stają się jej świadkami¹⁰³.

⁹⁴ Tenże, Homilia *Bądźcie uczniami Chrystusa i goście Go ludziom*, OR 27 (2006) 11 (287), s. 22.

⁹⁵ Tenże, Homilia *Jak niespokojni poszukiwacze Boga*, OR 34 (2013) nr 2 (350), s. 20.

⁹⁶ Tenże, Homilia *Dzień, w którym Duch Święty ustanowił Kościół*, OR 29 (2008) nr 6 (304), s. 46.

⁹⁷ Tenże, Rozważanie na Anioł Pański *Synod został zwołany, aby odnowić świat*, OR 33 (2012) nr 12 (348), s. 39; por. tenże, Przemówienie *Dziełu ewangelizacji winna towarzyszyć światowa kampania modlitwy*, OR 33 (2012) nr 6 (344), s. 27-29.

⁹⁸ Tenże, List apostolski *Porta fidei...*, 6.

⁹⁹ Tenże, Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, 97. „Z jednej strony konieczne jest słowo, które przekazuje to, co sam Pan nam powiedział. Z drugiej nieodzowne jest nadanie temu słowu wiarygodności, by nie jawiło się jako piękna filozofia lub utopia, ale jako rzeczywistość, którą można żyć i dzięki której można żyć”. – Tamże.

¹⁰⁰ Tamże, 98.

¹⁰¹ „... nawet najpiękniejsze świadectwo przestanie wreszcie kiedyś oddziaływać bez objaśnienia, podbudowania i rozwinięcia go przez jasne i niedwuznaczne wieszczenie Pana Jezusa. (...) Dobra Nowina obwieszczona przez świadectwo życia, musi być wcześniej czy później obwieszczona także słowem życia. Nie ma prawdziwej ewangelizacji bez głoszenia imienia i nauki, życia i obietnic, Królestwa i tajemnicy Jezusa Nazareńskiego, Syna Bożego”. – Paweł VI, Adhortacja Apostolska *Evangelii nuntiandi*, Wrocław 2001, 22.

¹⁰² Benedykt XVI, List Apostolski *Porta fidei...*, 10.

¹⁰³ Zob. tenże, Adhortacja apostolska *Verbum Domini...*, 91.

Jednocześnie konieczne jest zaangażowanie w nową ewangelizację wiodącą do radości w wierze i entuzjazmu z ewangelizacji¹⁰⁴. Źródłem tego jest udział w świętych tajemnicach – doświadczenie Eucharystii budzi dynamikę miłości i coraz jaśniejsze jawi się zadanie niesienia Chrystusa w świecie¹⁰⁵.

Świadectwo jest też odpowiedzią na potrzeby współczesności. Dotyczy ukazania dobra, życia ewangelicznymi wartościami, przyjmowania w wierze wszechmocy Boga¹⁰⁶, nawrócenia i przebaczenia¹⁰⁷. W ten sposób „świadectwo w połączeniu z głoszeniem może otworzyć serca tych, którzy szukają prawdy, aby mogli dotrzeć do sensu własnego życia”¹⁰⁸.

Dlatego nie można oddzielać wiary od miłosierdzia – że „wiara bez miłości nie przynosi owocu, a miłość bez wiary byłaby uczuciem nieustannie na łasce i niełasce wątpliwości”¹⁰⁹. Ponadto trzeba radykalnie stwierdzić, że brak miłości bliźniego dewaluuje miłość Boga (zob. 1 J 4, 20). Wobec tego oczywisty staje się postulat, by intymne spotkanie z Bogiem prowadziło do czynnej miłości bliźniego¹¹⁰. W sposób szczególny wiąże się to z troską o „ostatnich” oraz obroną życia ludzkiego¹¹¹.

4. WNIOSKI

Podsumowując można stwierdzić:

- a) Benedykt XVI zrobił bardzo wiele dla ewangelizacji. Liczne przemówienia na ten temat, ogłoszenie Roku Wiary, powołanie Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, podporządkowanie jej jurysdykcji sfery katechetycznej. Przede wszystkim dał jednak solidny fundament doktrynalny dla eklezjologii i życia Kościoła. Można tu wskazać następujące wymiary: troskę o sacrum, zwłaszcza w liturgii, zaangażowanie świeckich jako podmiot działalności pastoralnej oraz idea Kościoła jako wspólnota wspólnot.
- b) Jak pokazuje refleksja papieża Ratzingera, Kościół w obecnym czasie winien stać się bardziej ewangeliczny, prosty, głęboki, by być przestrzenią realnego spotkania człowieka z Chrystusem. Wobec tego konieczny staje się teologicz-

¹⁰⁴ Tenże, List apostolski *Porta fidei...*, 2.

¹⁰⁵ Tenże, Adhortacja Apostolska *Sacramentum caritatis*, Kraków 2007, 85-86.

¹⁰⁶ Tenże, Homilia *Życie odważnie Ewangelią, aby zajaśniało światło dobra*, OR 31 (2010) nr 11 (327), s. 51.

¹⁰⁷ Tenże, Homilia *Nieście wszystkim Chrystusa, nadzieję świata...*, s. 33.

¹⁰⁸ Tenże, Homilia *Głoszenie Ewangelii słowem...*, s. 14.

¹⁰⁹ Tenże, List Apostolski *Porta fidei...*, 4.

¹¹⁰ Tenże, Encyklika *Deus caritas est...*, 16.18.

¹¹¹ Tenże, Homilia *Bądźcie świadkami miłości Boga do ludzi*, OR 33 (2012) nr 6 (344), s. 6.

ny namysł nad strukturą Kościoła, formami jego urzeczywistniania się oraz pełnienia misji ewangelizacyjnej.

- c) Analizując nauczanie Benedykta XVI – rzeczoną kwestię można uporządkować w kluczu następujących aspektów: Kościół jako wspólnota otwarta na świat, ewangelizacyjnie ukierunkowana struktura Kościoła, zdrowa duchowość katolicka odpowiedzią na potrzeby współczesnego świata, praktyczne przełożenie eklezjologii na rzeczywistość duszpasterską.

Bibliografia

- Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska *Sacramentum caritatis*, Kraków 2007.
- Benedykt XVI, Homilia *Bądźcie świadkami miłości Boga do ludzi*, OR 33 (2012) nr 6 (344), s. 4-6.
- Benedykt XVI, Homilia *Bądźcie uczniami Chrystusa i głoscie Go ludziom*, OR 27 (2006) 11 (287), s. 21-23.
- Benedykt XVI, Homilia *Bądźcie znakiem odnowy dla ludu Bożego*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 22-25.
- Benedykt XVI, Homilia *Bądźcie znakiem odnowy dla ludu Bożego*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 22-25.
- Benedykt XVI, Homilia *Głoszenie Ewangelii słowem, mocą Ducha Świętego i wielką siłą przekonania*, OR 32 (2011) nr 12 (338), s. 13-15.
- Benedykt XVI, Homilia *Jak niespokojni poszukiwacze Boga*, OR 34 (2013) nr 2 (350), s. 19-21.
- Benedykt XVI, Homilia *Katolicy powinni dawać przekonujące uzasadnienie nadziei*, OR 29 (2008) nr 6 (304), s. 9-12.
- Benedykt XVI, Homilia *Kompendium przedstawia wiarę Kościoła w Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 12-14.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół istnieje po to, by ewangelizować*, OR 33 (2012) nr 11 (347), s. 17-19.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół jest zacynem odnowy*, OR 31 (2010) nr 8-9 (325), s. 43-44.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół ma być wizerunkiem Bożego piękna*, OR 32 (2011) nr 1 (329), s. 34-36.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół nie narzuca, lecz ukazuje światu Chrystusa*, OR 31 (2010) nr 7 (324), s. 26-28.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół potrzebuje waszej wiary, idealizmu i wielko-duszności*, OR 29 (2008) nr 9 (306), s. 29-31.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół z natury swojej jest misyjny*, OR 26 (2005) nr 6 (274), s. 15-16.
- Benedykt XVI, Homilia *Kościół zwiastuje ludziom Jezusa Chrystusa*, OR 28 (2007) nr 2 (290), s. 30-31.

Benedykt XVI, Homilia *Nie można głosić Ewangelii, nie zabiegając o jedność chrześcijan*, OR 31 (2010) nr 3-4 (321), s. 19-20.

Benedykt XVI, Homilia *Niech Duch Święty rozпали w nas ogień Bożej miłości*, OR 31 (2010) nr 7 (324), s. 47-48.

Benedykt XVI, Homilia *Nieście wszystkim Chrystusa, nadzieję świata*, OR 28 (2007) nr 1 (289), s. 31-33.

Benedykt XVI, Homilia *Pielgrzymka na pustyniach współczesnego świata*, OR 33 (2012) nr 11 (347), s. 8-10.

Benedykt XVI, Homilia *Pielgrzymka na pustyniach współczesnego świata*, OR 33 (2012) nr 11 (347), s. 8-10.

Benedykt XVI, Homilia *Posłannictwem Kościoła jest głoszenie prawdy*, OR 33 (2012) nr 9-10 (346), s. 28.

Benedykt XVI, Homilia *Rodzina, szkoła, parafia – miejsce formacji chrześcijanina*, OR 27 (2007) nr 11 (287), s. 18-19.

Benedykt XVI, Homilia *Świat potrzebuje radości, którą rodzi wiara*, OR 32 (2011) nr 10-11 (337), s. 23-25.

Benedykt XVI, Homilia *Światłość otwierająca człowiekowi oczy*, OR 33 (2012) nr 12 (348), s. 36-38.

Benedykt XVI, Homilia *Troszczcie się o ewangelizację w Afryce*, OR 33 (2012) nr 1 (339), s. 20-21.

Benedykt XVI, Homilia *Wyznajemy wiarę w Kościół Jezusa Chrystusa*, OR 26 (2005) nr 9 (276), s. 15-18.

Benedykt XVI, Homilia *Życie odważnie Ewangelią, aby zajaśniało światło dobra*, OR 31 (2010) nr 11 (327), s. 48-51.

Benedykt XVI, *Jesteśmy uczniami i misjonarzami Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie*, w: *Aparecida. V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Dokument końcowy*, Gubin 2014, s. 292-311.

Benedykt XVI, Lettera Apostolica *Fides per doctrinam*.

Benedykt XVI, *Przemówienia wygłoszone z okazji wizyty ad limina Apostolorum w roku 2005*, Poznań 2005.

Benedykt XVI, Przemówienie *Dzieła ewangelizacji winna towarzyszyć światowa kampania modlitwy*, OR 33 (2012) nr 6 (344), s. 27-29.

Benedykt XVI, Przemówienie *Nauka społeczna i nowa ewangelizacja*, OR 34 (2013) nr 1 (349), s. 33-35.

Benedykt XVI, Przemówienie *Praktykowanie miłości bliźniego jest udziałem w nowej ewangelizacji*, OR 33 (2012) nr 4 (342), s. 37-38.

Benedykt XVI, Rozważanie na Anioł Pański *Św. Szczepan jest wzorem dla wszystkich, którzy pragną służyć nowej ewangelizacji*, OR 34 (2013) nr 2 (350), s. 12.

Benedykt XVI, Rozważanie na Anioł Pański *Synod został zwołany, aby odnowić świat*, OR 33 (2012) nr 12 (348), s. 39.

Benedykt XVI, *Wychowanie jest integralną częścią ewangelizacji*, OR 33 (2012) nr 2 (340), s. 20-21.

Bóg i świat. Wiara i życie w dzisiejszych czasach. Z kardynałem Josephem Ratzingerem rozmawia Peter Seewald, Kraków 2005.

Fisichella R., *Introduzione*, w: Pontificio Consiglio per la promozione della Nuova Evangelizzazione, *Enchiridion della Nuova Evangelizzazione. Testi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*, Vaticano 2012, s. VII.

Franciszek, *Adhortacja Apostolska Evangelii gaudium*, Kraków 2013².

Garin E., *Odnowa charyzmatyczna i nowe wspólnoty: rzeczywistość profetyczna*, w: *Duch Odnowiciel*, „Kolekcja Communio”, red. L. Balter i in., s. 282-299.

Guardini R., *Bóg daleki, Bóg bliski*, Poznań 1985.

Jan Paweł II, *Adhortacja Apostolska Christifideles laici*, Wrocław 1999.

Jan Paweł II, *Adhortacja Apostolska Christifideles laici*, Wrocław 1999.

Jan XXIII, *Gaudet Mater Ecclesia*, w: Pontificio Consiglio per la promozione della Nuova Evangelizzazione, *Enchiridion della Nuova Evangelizzazione. Testi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*, Vaticano 2012, s. 33-35.

Karski K., *Ekumenizm papieża Pawła VI i Jana Pawła II*, w: *Historia chrześcijaństwa*, red. T. Dowley, Warszawa 2002, s. 696-700.

Parodi M., Tardif E., *Dary Ducha Świętego i Nowa Pięćdziesiątnica. Znaki, charyzmat uzdrawiania i cuda*, Warszawa 1998.

Paweł VI, *Adhortacja Apostolska Evangelii nuntiandi*, Wrocław 2001.

Prado Flores J.H., *Ewangelizacja – katechizacja. Kontekst i fazy głoszenia*, w: *Całą Ewangelię, Całe Ciało, Całemu Światu*, red. P. Musiewicz, D. Trzcinka, Kraków 2014, s. 41-49.

Ratzinger J., *Chrystus i Jego Kościół*, Kraków 2005.

Ratzinger J., *Kościół. Pielgrzymująca wspólnota wiary*, red. S.O. Horn i V. Pfnür, Kraków 2005.

Ratzinger J., *Nowe porwy Ducha. Ruchy odnowy w Kościele*, Kielce 2006.

Ratzinger J., *Wiara i przyszłość*, Kraków 2007.

Ratzinger J., *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 1996.

Rowland T., *Wiara Ratzingera. Teologia Benedykt XVI*, Kraków 2010.

Sawa P., *Język nowej ewangelizacji droga doświadczenia Tajemnicy*, w: *Słowo, doświadczenie, tajemnica*, red. J. Kempa, M. Giglok, Katowice 2015, s. 347-362.

Sesboüé B., *Ewangelia i Tradycja*, Poznań 2012.

Światłość świata. Papież, Kościół i znaki czasu. Benedykt XVI w rozmowie z Peterem Seewaldem, Kraków 2011.

Szymik J., *Joseph Ratzinger. Filozof, teolog, duszpasterz*, Kraków 2008.

Teologiczne i duszpasterskie wskazówki dotyczące Odnowy charyzmatycznej w Kościele katolickim, W. Kustra, A. Kowalski, w: *Przyjdź Duchu Święty. Podstawowe dokumenty dotyczące Odnowy w Duchu Świętym w Kościele katolickim*, red. L.J. Suenens, Kraków 1998, s. 11-84.

w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20130116_fides-per-doctrinam.html (dostęp, 20.11.2015).

Streszczenie

„Nowa ewangelizacja” rozbrzmiewa szeroko w działalności pastoralnej Kościoła, ale pojawia się również w teologii praktycznej i systematycznej. Świadczy to o doniosłym znaczeniu tej rzeczywistości. W prosty sposób zdefiniował ją Jan Paweł II, twierdząc, że potrzebne jest dzisiaj głoszenie niezmiennej Ewangelii z nowym zapałem, nowymi metodami, z zastosowaniem nowych środków (Haiti, 1983). Celem jest doprowadzenie do żywej wiary i doświadczenia zbawienia, a to stanowi istotę Kościoła. Dlatego nowa ewangelizacja to nowy sposób istnienia Kościoła i wypełniania przez niego misji, którą zlecił Jezus. Sugestywnie wyraża to José H. Prado Flores twierdząc, że nowa rzeczywistość domaga się nowej ewangelizacji, a ta potrzebuje nowych ewangelizatorów.

Na przestrzeni lat sformułowano wiele definicji nowej ewangelizacji. Trafnie ujął to Benedykt XVI w słowach: „U progu trzeciego tysiąclecia nie tylko istnieją liczne ludy, które jeszcze nie poznały Dobrej Nowiny, ale wielu chrześcijan potrzebuje, aby na nowo głoszone im z przekonaniem słowo Boże, by mogli konkretnie doświadczyć mocy Ewangelii. Tytu jest braci *ochrzczonych, ale niewystarczająco ewangelizowanych*” (VD 96). Wobec tego nowa ewangelizacja skierowana jest do osób, które nie znają mocy wiary i głębi bliskości z Jezusem (zarówno praktykujących, jak i niepraktykujących życie religijne).

W tym kontekście Benedykt XVI zrobił bardzo wiele dla ewangelizacji. Liczne przemówienia na ten temat, ogłoszenie Roku Wiary, powołanie Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, podporządkowanie jej jurysdykcji całej sfery katechetycznej w Kościele. Przede wszystkim dał jednak solidny fundament doktrynalny dla eklezjologii i życia Kościoła. Można tu wskazać następujące wymiary: troska o sacrum, zwłaszcza w przestrzeni liturgicznej, zaangażowanie świeckich jako podmiotu działalności pastoralnej, Kościół jako wspólnota wspólnot.

Jak pokazuje refleksja papieża Ratzingera, Kościół w obecnym czasie winien stać się bardziej ewangeliczny, prosty, głęboki, by być przestrzenią realnego spotkania człowieka z Chrystusem. Wobec tego konieczny staje się teologiczny namysł nad strukturą Kościoła, formami jego urzeczywistniania się oraz pełnienia misji ewangelizacyjnej.

Analizując więc nauczanie Benedykta XVI w rzeszonym problemie warto rozpatrzyć następujące kwestie: Kościół jako wspólnota otwarta na świat, ewangelizacyjnie ukierunkowana struktura Kościoła, zdrowa duchowość katolicka

odpowiedzią na potrzeby współczesnego świata, praktyczne przełożenie eklezjologii na rzeczywistość duszpasterską.

Słowa kluczowe: *nowa ewangelizacja, eklezjologia nowej ewangelizacji, odnowa Kościoła*

Summary

Benedict XVI's Theology of the Renewal of the Church. The Ecclesiology of the New Evangelization

“New Evangelization” is present in the Church’s pastoral action but also visible in practical and systematic theology. It is a proof of how important this reality is. New Evangelization was defined clearly by John Paul II who claimed that nowadays we need to preach the unchanging Gospel with new power, new methods and new tools (Haiti, 1983). Its aim is to lead to the experience of the living faith and of salvation which is the essence of the Church. That is why New Evangelization is a new form of existence of the Church and of carrying out of its mission given by Jesus. It is evocatively expressed by José H. Prado Flores who claims that new reality demands New Evangelization and that New Evangelization needs new evangelists.

Recently many definitions of New Evangelization were formulated. It was accurately grasped by Benedict XVI: “At the dawn of the third millennium not only are there still many peoples who have not come to know the Good News, but also a great many Christians who need to have the word of God once more persuasively proclaimed to them, so that they can concretely experience the power of the Gospel. Many of our brothers and sisters are “baptized, but insufficiently evangelized” (VD 96). Thus, New Evangelization is addressed to people (both practising and not) who do not know the power of faith nor the depth of relationship with Jesus.

In this context, Benedict XVI did a lot for the evangelization. Numerous speeches on this topic, announcement of the Year of Faith, establishment of the Papal Council for Promoting New Evangelization and bringing all of the Church’s catechetical sphere under its jurisdiction. However, the most important step was his giving of a solid doctrinal foundation to the ecclesiology and to the life of the Church. The following dimensions of his work can be pointed out: his care for the sacred, especially in the liturgy; involvement of the lay people as the subjects of the pastoral activities; the Church as a community of communities.

As the reflections of Pope Ratzinger demonstrate, the Church today should become more evangelical, simple and profound in order to become a place of a real

meeting between man and Christ. Therefore, theological consideration of the structure of the Church, of the forms of its realization and of its performing of the evangelisation mission is necessary.

Thus, analyzing Benedict XVI's teaching on the aforementioned question, we should investigate the following issues: the Church as a community open to the world, evangelization orientation of the structure of the Church, healthy catholic spirituality as an answer to the needs of the contemporary world, practical translation of ecclesiology into the pastoral reality.

Keywords: *the new evangelisation, ecclesiology of the new evangelisation, renewal of the Church*